

Crédit du Nord, Axa, Banque Populaire, Crédit Agricole, LCL, Société Générale, BNP Paribas; Польща: Comarch, Getin Group, Citi Bank, Bank Pekao, Raiffeisen, BZWBK24, Eurobank, ING Bank, mbank, IKO, Bank Millennium; Туреччина: Akbank Direkt, QNB Finansbank Cep Şubesi, Garant, İşÇep, Halkbank, VakıfBank, Yapı ve Kredi Bankası, Ziraat.

Фахівці нагадують, що найчастіше GM Bot як і його клони виглядає як невинна програма для Android і маскується під плагінів типу Flash або контент для дорослих. В основному малваре поширюється через сторонні каталоги програм, а аналоги GM Bot орієнтовані переважно на банківські програми. Так, при відкритті мобільного банку малваре підвантажує підроблену сторінку для введення логіну і пароля. Крім того, троян може перехоплювати SMS-повідомлення, так що двухфакторна автентифікація і одноразові коди проти нього не працюють. Якщо ж користувач мав необережність надати додатком права адміністратора, зловмисники зможуть контролювати все, що відбувається на інфікованому пристрої.

Одержано 06.11.2018

УДК 343.9.01+343.97

Наталя Анатоліївна ОРЛОВСЬКА,

доктор юридичних наук, професор,

начальник кафедри кримінального права та процесу

*Національної академії Державної прикордонної служби України імені
Б. Хмельницького*

ПРО ВІКТИМОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Належне інформаційне забезпечення запобіжної діяльності – одна з обов'язкових умов її ефективності. При цьому важливим є налагодження каналів отримання інформації про кримінологічну ситуацію, за рахунок чого стає можливим вивчення стану злочинності. Однак не менш нагальним є зворотний зв'язок, адже суспільство має бути зацікавленим в обізнаності у тому, що відбувається в країні. Громадська думка щодо злочинності – це не просто «стан масової свідомості», це колективне уявлення про оцінюваний об'єкт, і суспільство повинно прагнути, щоб це уявлення було максимально наближено до реальності.

У цьому контексті на особливу увагу заслуговує моніторинг – один з методів збору інформації. На відміну від технології статистичного обліку, моніторинг є цільовим спостереженням з орієнтацією на виявлення тенденцій розвитку з метою прогнозування ситуації, що змінюється. Зміст кримінологічного моніторингу складають процеси отримання, обробки й аналізу необхідної для формулювання кінцевих висновків інформації. Застосування відповідного методу не відрізняється особливою глибиною

досліджень, його завдання забезпечити своєчасне реагування на системні зміни [1].

Різновидом кримінологічного моніторингу є віктимологічний моніторинг. Фахівці відмічають, що його застосування дозволяє отримувати якісно нову інформацію про стан злочинності, яка суттєво відрізняється від відомостей, що містяться в державній статистичній звітності [2, с. 55]. Однак при цьому наголошується, що результати віктимологічного моніторингу не можуть замінити і, тим більше, протиставлятися даним державної статистики злочинності. Ці дані мають розглядатися як одне з додаткових джерел інформації, що характеризують рівень безпеки в країні й окремих її регіонах [3, с. 209].

Стосовно торгівлі людьми віктимологічний моніторинг відіграє особливу роль. Це пов'язано із надзвичайною латентністю зазначеного злочину. Дійсно, протягом, останніх 5 років кількість зареєстрованих фактів торгівлі людьми не перевищувала 350: у 2014 р. – 118, у 2015 р. – 110, у 2016 р. – 115, у 2017 р. – 342, за 9 міс. 2018 р. – 209. Навіть тоді, коли в осіб, постраждалих від торгівлі людьми, з'являється можливість звернутися до правоохоронних органів чи соціальних служб, вони не роблять цього. Так, за період з січня 2000 р. по червень 2017 р. лише 13 485 постраждалих осіб отримали комплексну реінтеграційну допомогу (юридичну, медичну, психологічну, фінансову, освітню та інші види допомоги в залежності від індивідуальних потреб) [4].

Переважає більшість випадків торгівлі людьми виявляється шляхом оперативної роботи. Одним із чинників цього є небажання жертв, щоб відповідні факти набули розголосу, побоювання негативного ставлення з боку сторонніх осіб. І віктимологічний моніторинг залишається, власне, головним джерелом інформаційного забезпечення запобігання торгівлі людьми та оцінки ефективності його (запобігання) ефективності.

Звернемо увагу на те, що віктимологічний моніторинг застосовується не лише на національному рівні. Постійне його використання є частиною методики кримінологічного аналізу торгівлі людьми міжнародними недержавними організаціями.

Так, віктимологічні опитування дали підстави стверджувати, що торгівля людьми в Україні, у тому числі, її транснаціональні прояви, – це використання праці (трудова експлуатація). Загалом 21% від загального населення України належить до уразливої групи. Досить ілюстративним може бути порівняння по областях: якщо в Одеській області уразлива група складає 5% населення, то у сусідній Миколаївській – у 2 рази більше (11%), а у Херсонській – вже 13%. За даними МОМ, найвищий рівень потенційної трудової міграції (тих, хто вже знайшов роботу за кордоном або найближчим часом планує це зробити) переважно у тих же областях, де найвища частка трудових мігрантів - у Тернопільській, Закарпатській та Рівненській областях.

Серед чоловіків значно більше потенційних трудових мігрантів, ніж серед жінок: 17% чоловіків та 8% жінок вже знайшли роботу за кордоном або найближчим часом планують це зробити. в цілому серед чоловіків частка тих, хто належить до уразливої групи, більша, ніж серед жінок - 24% проти 19% [4].

Неурядова організація Walk Free Foundation оприлюднила «Глобальний індекс рабства» [5]. Згідно нього 286 тис. осіб в Україні живуть в умовах сучасного рабства. За цим показником Україна посідає 49 місце з 167 країн. Однак ці дані не включають випадки транснаціональної торгівлі людьми та характеризують внутрішньонаціональну ситуацію.

Таким чином, результати віктимологічних опитувань свідчать про наявне переважання торгівлі людьми, метою якої є трудова експлуатація. Однак в суспільній думці панує бачення, що потенційні жертви торгівлі людьми – це жінки, які вивозяться за межі України та залучаються до порнобізнесу, втягуються у проституцію. Що це означає з практичної точки зору?

Вбачається, що така позиція не просто є однобічною, бо, дійсно, українських жінок вивозять, використовуючи уразливий стан, обман, до інших держав, де відбувається їх сексуальна експлуатація. Але зазначена громадська думка дезорієнтує суспільство, внаслідок чого дійсно уразливі групи населення, зокрема, чоловіки працездатного віку, не вважаються потенційними жертвами торгівлі людьми, на них не спрямовуються запобіжні зусилля з боку держави. Навіть громадські організації опікуються переважно жінками та дітьми саме у контексті їх потенційного залучення до порнобізнесу.

Вбачається, що така ситуація призводить до невірного розуміння не лише з боку суспільства, а й, почасти, правоохоронних органів та соціальних служб сутності торгівлі людьми, різнобічності експлуатації, на яку вона спрямована. В результаті суттєво знижується ефективність запобіжної діяльності.

З огляду на це, слід дійти висновку, що віктимологічний моніторинг щодо торгівлі людьми є на сьогодні тим методом, який надає найбільш достовірну інформацію у зазначеній сфері. Однак при цьому спостерігається недостатня поінформованість суспільства щодо торгівлі людьми, внаслідок чого формується спотворена громадська думка, відсутній суспільний запит на попередження «нетрадиційних» форм торгівлі людьми. Вбачається, що держава та суспільство мають чітко усвідомити, що для ефективності запобіжної діяльності необхідно прагнути до максимальної повноти інформації щодо потенційних та реальних жертв торгівлі людьми.

Список бібліографічних посилань

1. Оболенський Ю. М., Сороко В. М. Розробка системи показників для моніторингу діяльності державних органів. *Університетські наукові записки*. 2005. № 3. С. 321-329.

2. Кулик О. Кримінологічний аналіз злочинності в Україні: напрями вдосконалення методології та методики. *Право України*. 2009. № 7. С. 52-57.

3. Бесчастний В. М. Методи інформаційного забезпечення як інструментарій збору та обробки інформації про злочинність. *Право і суспільство*. 2017. № 1. С. 206-212.

4. Орловська Н. А. Щодо ефективності запобігання транснаціональній торгівлі людьми // Протидія незаконній міграції та торгівлі людьми : матер. II Міжнар. наук.-практ. симпозіуму (м. Івано-Франківськ, 16-17 бер. 2018 р.). Ів.-Франк. : Редакц.-видавн. відділ Університету Короля Данила, 2018. С. 105-109.

5. The Global Slavery Index. URL: <https://www.globalslaveryindex.org/2018> (дата звернення: 31.10.2018).

Одержано 31.10.2018

УДК 343.72

Ярослав Віталійович ОСІПОВ,

курсант 3 курсу групи Ф4-302 факультету № 4 (кіберполіції)

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Денис Олександрович ГРИЩЕНКО,

старший викладач кафедри кібербезпеки факультету № 4 (кіберполіції)

Харківського національного університету внутрішніх справ

СПОСІБ ШАХРАЙСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ СОЦІАЛЬНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ

Соціальна інженерія – це психологічна експлуатація, яку шахраї використовують, щоб вміло маніпулювати людськими слабкостями та здійснювати емоційні напади на невинних людей. Соціальна інженерія використовується найчастіше за допомогою фішингу (фішинг – це схема, за якої хакери змушують користувачів передавати конфіденційну інформацію, наприклад паролі та номери соціального страхування). Ці фішингові електронні повідомлення, як правило, супроводжуються загрозливим тоном через терміновість. Оскільки малоймовірно, що Інтернет-шахрайство буде повністю ліквідовано, найважливішою стратегією, яка може бути спрямована на боротьбу з нападом соціальної інженерії, є інформування громадськості про можливі загрози від злочинців.

Люди стають жертвами шахрайства, оскільки вони невірні, наївні чи жадібні. Соціальні інженери можуть використовувати слабкі сторони для отримання бажаної поведінки та надання доступу до інформації через психологічно побудовані комунікації. Ці шахраї можуть вміло маніпулювати жертвами в емоційно вразливому стані з замаскованою, привабливою електронною поштою. Суворість та наслідки інтернет-шахрайства вимагають аналізу такого роду злочинів. За даними Consumer Senteninel (Федеральна торгова комісія США), споживачі подали 221,226 скарги на шахрайство, пов'язане з Інтернетом. Повідомлення електронної пошти відіграє важливу роль в